

Sygn. akt IV U 1249/17

WYROK W IMIENIU RZECZYPOSPOLITEJ POLSKIEJ

Dnia 21 grudnia 2017 roku

Sąd Okręgowy/Sąd Pracy i Ubezpieczeń Społecznych w Częstochowie

Wydział IV

w składzie:

Przewodniczący SSO Lidia Łataś

Protokolant starszy sekretarz sądowy Joanna Jastrzębska-Ciura

po rozpoznaniu w dniu 12 grudnia 2017 roku w Częstochowie

sprawy J. C.

przeciwko Zakładowi Ubezpieczeń Społecznych Oddziałowi w S.

o wysokość emerytury

na skutek odwołania J. C.

od decyzji Zakładu Ubezpieczeń Społecznych Oddziału w S.

z dnia 12 lipca 2017 roku Nr (...)

9 sierpnia 2017 roku Nr (...)

21 września 2017 roku Nr (...)

18 września 2017 roku Nr (...)

1. umarza postępowanie co do zaliczenia okresu od 20 lipca 1990 roku do 14 listopada 1991 roku oraz co do przyznania emerytury w wysokości 1000 zł (jeden tysiąc złotych);

2. w pozostałym zakresie oddala odwołania.

Sygn. akt IV U 1249/17

UZASADNIENIE

Decyzją z dnia 12 lipca 2017r. Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przyznał ubezpieczonej J. C. zaliczkę na poczet emerytury przysługującej od 1 lipca 2017r., tj. od miesiąca, w którym zgłoszono wniosek. ZUS wskazał, iż wysokość emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy uwzględnieniu kwoty zwaloryzowanej składki zaewidencjonowanej na koncie – 58.446,48 zł; kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego – 142.503,11 zł; średniego dalszego trwania życia – 252,70 miesięcy wyniosła 795,21 zł. ZUS stwierdził, iż emerytura przyznana od 1 lipca 2017r. w kwocie 795,21 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1.000 zł. Emerytury nie podwyższa się, gdyż ubezpieczona nie udowodniła łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 22 lat. ZUS wskazał, iż ustalona emerytura ma charakter zaliczkowy z uwagi na trwające postępowanie wyjaśniające

z Powiatowym Urzędem Pracy i po zakończeniu postępowania wyjaśniającego kwota może ulec zmianie. Organ rentowy wyjaśniał, że do ustalenia wysokości podstawy wymiaru uwzględniono kwoty minimalnego wynagrodzenia za okres od 1 października 1975r. do 23 lipca 1979r., za który nie udokumentowano wynagrodzenia.

Decyzją z dnia 9 sierpnia 2017r. wydaną z urzędu organ rentowy w związku z przeliczeniem kapitału początkowego rozliczył zaliczkę przeliczając emeryturę ubezpieczonej od dnia 1 lipca 2017r., tj. od daty nabycia uprawnień do emerytury. ZUS przy uwzględnieniu kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego podwyższonej do 150.004,08 zł ustalił wysokość emerytury na 827,18 zł. ZUS stwierdził, iż emerytura przyznana od 1 lipca 2017r. w kwocie 827,18 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1.000 zł. Emerytury nie podwyższa się, gdyż ubezpieczona nie udowodniła łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 22 lat.

Decyzją z dnia 18 września 2017r. organ rentowy w związku z przedłożeniem dodatkowych dokumentów ustalił ubezpieczonej kapitał początkowy na dzień 1 stycznia 1999r. Do ustalenia podstawy wymiaru kapitału początkowego oraz do obliczenia wskaźnika wysokości podstawy wymiaru organ rentowy przyjął przeciętną podstawę wymiaru składek na ubezpieczenie społeczne z 10 kolejnych lat kalendarzowych, tj. od 1 stycznia 1975r. do 31 grudnia 1984r. Wskaźnik wysokości podstawy wymiaru wyniósł 22,13 %. Podstawa wymiaru została ustalona na kwotę 270,18 zł. Organ rentowy przyjął do obliczenia wartości kapitału początkowego okres składkowy w wymiarze 5 lat, 1 miesiąca i 27 dni (tj. 61 miesięcy) oraz okres nieskładkowy z tytułu sprawowania opieki nad dziećmi w wymiarze 6 lat (tj. 72 miesięcy). Obliczając wartość kapitału początkowego organ rentowy wszystkie okresy przeliczył przez 1,3 %. Kapitał początkowy ustalony na dzień 1 stycznia 1999r. wyniósł 43.428,11 zł.

Decyzją z dnia 21 września 2017r. organ rentowy w związku z przeliczeniem kapitału początkowego przeliczył emeryturę ubezpieczonej od dnia 1 lipca 2017r., tj. od daty nabycia uprawnień do emerytury. ZUS przy uwzględnieniu podwyższonej kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego do 159.695,45 zł ustalił wysokość emerytury na 865,64 zł. ZUS stwierdził, iż emerytura przyznana od 1 lipca 2017r. w kwocie 865,64 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1.000 zł. Emerytury nie podwyższa się, gdyż ubezpieczona nie udowodniła łącznie okresów składkowych i nieskładkowych w wymiarze 22 lat.

Odwołania od powyższych decyzji złożyła ubezpieczona. Zarzucała, iż legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowymi w wymiarze 24 lat, 5 miesięcy i 10 dni, które jednak organ rentowy uwzględnił jedynie częściowo. Odwoływała się w tym zakresie do pracy w Hucie (...) (od 1 października 1975r. do 13 marca 1985r.), okresu urlopu wychowawczego na dwoje dzieci, pobierania zasiłku dla bezrobotnych z PUP (1 rok, 4 miesiące i 11 dni), okresu opłacania składek w czasie prowadzenia działalności gospodarczej (od 1 lutego 1999r. do 6 lutego 1999r. oraz od 3 marca 1999r. do 30 listopada 2005r. – 6 lat, 9 miesięcy i 5 dni) oraz okresu opieki nad osobą niepełnosprawną w stopniu znacznym (od 1 stycznia 2011r. do 30 czerwca 2017r. - 6 lat i 6 miesięcy). Wskazywała w tym zakresie, iż zaświadczenie MOPS potwierdza odprowadzane składki emerytalno-rentowe do ZUS od świadczenia pielęgnacyjnego, zasiłku dla opiekuna, które pobierała. Argumentowała, iż w okresie prowadzenia działalności gospodarczej odprowadzała składki od podstawy wymiaru wyższej niż płaca minimalna. Wnosiła o uwzględnienie okresu urlopu wychowawczego jako okresu składkowego i przyjęcie za ten okres wynagrodzenia minimalnego. Domagała się uwzględnienia powyższych okresów w celu podwyższenia emerytury do minimalnej emerytury.

W toku procesu wskazywała, iż skorygowano jej staż o 11 miesięcy okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych, ale okres zasiłku stanowił 1 rok, 4 miesiące i 11 dni, a więc nie zaliczono jej z tego tytułu 5 miesięcy i 11 dni.

Organ rentowy wnosił o oddalenie odwołań, wywodząc jak w zaskarżonych decyzjach.

Decyzją z dnia 27 listopada 2017r. wydaną z urzędu Zakład Ubezpieczeń Społecznych Oddział w S. przeliczył ubezpieczonej J. C. emeryturę od 1 lipca 2017r., tj. od daty nabycia uprawnień do emerytury. ZUS wskazał, iż wysokość emerytury obliczonej zgodnie z art. 26 ustawy o emeryturach i rentach z FUS przy uwzględnieniu kwoty zwaloryzowanej składki zaewidencjonowanej na koncie – 58.446,48 zł; kwoty zwaloryzowanego kapitału początkowego – 159.695,45 zł; średniego dalszego trwania życia – 252,70 miesięcy wyniosła 863,24 zł. ZUS stwierdził,

iż emerytura przyznana od 1 lipca 2017r. w kwocie 863,24 zł jest niższa od najniższej emerytury, która wynosi 1.000 zł. Wobec powyższego emeryturę podwyższono do kwoty 1.000 zł. Jednocześnie organ rentowy wypłacił odsetki ustawowe za okres od 3 sierpnia 2017r. do 12 grudnia 2017r. w kwocie 11,24 zł.

Sąd Okręgowy ustalił, co następuje:

J. C. urodziła się (...) W dniu 3 lipca 2017r. zgłosiła wniosek o emeryturę. Organ rentowy pierwotnie obliczając ubezpieczonej kapitał początkowy uwzględnił jako okres składkowy okres pracy w Hucie (...) od 1 października 1975r. do 23 lipca 1979r. (3 lata, 9 miesięcy i 23 dni) oraz okres pobierania zasiłku dla bezrobotnych od 20 lipca 1990r. do 30 listopada 1990r. (4 miesiące i 12 dni). Jako nieskładkowy uwzględnił natomiast okres urlopu wychowawczego od 24 lipca 1975r. do 21 lipca 1985r. (6 lat). Obliczając wartość kapitału początkowego organ rentowy wszystkie okresy przeliczył przez 1,3 % podstawy jej wymiaru. Następnie organ rentowy uwzględnił do okresów składkowych okres czasowego pozostawania bez pracy z powodu niemożności jej otrzymania, w którym ubezpieczona była zarejestrowana jako osoba bezrobotna bez prawa do zasiłku, tj. okres od 1 grudnia 1990r. do 14 listopada 1991r. Nie uwzględnił natomiast późniejszego okresu zarejestrowania w PUP bez prawa do zasiłku, tj. okresu od 15 listopada 1991r. do 6 listopada 1992r. Ustalając podstawę wymiaru kapitału początkowego organ rentowy początkowo przyjął za okres pracy w Hucie (...) od 1 października 1975r. do 23 lipca 1979r. wynagrodzenia minimalne, a następnie po przedłożeniu druku Rp-7 za ten okres wydanego w dniu 21 sierpnia 2017r., uwzględnił kwoty podane w tym dokumencie.

Ogółem ubezpieczona legitymuje się okresami składkowymi i nieskładkowym w wymiarze ponad 22 lat przy uwzględnieniu: okresu prowadzenia działalności gospodarczej od 1 lutego 1999r. do 6 lutego 1999r. i od 3 marca 1999r. do 30 listopada 2005r., okresu pobierania zasiłku dla bezrobotnych od 20 grudnia 2005r. do 19 grudnia 2006r. oraz okresu pobierania zasiłku stałego i pielęgnacyjnego z MOPS od 1 stycznia 2011r. do 30 czerwca 2017r. Organ rentowy obliczając emeryturę ubezpieczonej za okres od 1 stycznia 1999r. uwzględnił kwotę składek na ubezpieczenie emerytalne, z uwzględnieniem waloryzacji składek zewidencjonowanych na koncie ubezpieczonej.

dowód: akta ZUS, wyliczenia ZUS (k. 21 akt).

Sąd Okręgowy zważył, co następuje:

Zgodnie z art. 477¹³ k.p.c. zmiana przez organ rentowy zaskarżonej decyzji przed rozstrzygnięciem sprawy przez sąd - przez wydanie decyzji uwzględniającej w całości lub w części żądanie strony - powoduje umorzenie postępowania w całości lub w części. Poza tym zmiana lub wykonanie decyzji nie ma wpływu na bieg sprawy.

Organ rentowy na gruncie decyzji z dnia 9 sierpnia 2017r., jak i kolejnych decyzji uwzględniał do wyliczenia jej wysokości okoliczność czasowego pozostawania bez pracy z powodu niemożności jej otrzymania do 14 listopada 1991r. Z kolei decyzją z dnia 27 listopada 2017r. w związku z osiągnięciem stażu w wymiarze 22 lat przyznano ubezpieczonej emeryturę w wysokości kwoty minimalnej emerytury od daty jej przyznania wraz z należnymi z tego tytułu odsetkami ustawowymi.

Wydanie decyzji z dnia 9 sierpnia 2017r. zaspokaja żądanie ubezpieczonej w zakresie uwzględnienia okresu zarejestrowania w Powiatowym Urzędzie Pracy za okres do 14 listopada 1991r., z kolei decyzja z dnia 27 listopada 2017r. zaspokaja żądanie ubezpieczonej co do przyznania emerytury w kwocie minimalnej. Wobec powyższego postępowanie w tym zakresie należało umorzyć.

Nieuzasadnione są natomiast dalej formułowane przez ubezpieczoną zarzuty.

Zgodnie z art. 7 pkt 5 ustawy z 17 grudnia 1998r. o emeryturach i rentach z FUS (Dz.U. z 2017r., poz. 1383 ze zm.) okresami nieskładkowymi są okresy przypadające przed dniem nabycia prawa do emerytury lub renty okresy

urlopu wychowawczego, urlopu bezpłatnego udzielonego na podstawie przepisów w sprawie bezpłatnych urlopów dla matek pracujących opiekujących się małymi dziećmi, innych udzielonych w tym celu urlopów bezpłatnych oraz okresy niewykonywania pracy - z powodu opieki nad dzieckiem:

- a) w wieku do lat 4 - w granicach do 3 lat na każde dziecko oraz łącznie - bez względu na liczbę dzieci - do 6 lat,
- b) na które ze względu na jego stan fizyczny, psychiczny lub psychofizyczny przysługuje zasiłek pielęgnacyjny - dodatkowo w granicach do 3 lat na każde dziecko;

W myśl art. 174 ust. 1 ustawy kapitał początkowy ustala się na zasadach określonych w art. 53, z uwzględnieniem ust. 2-12.

Na mocy ust. 2 cytowanego artykułu przy ustalaniu kapitału początkowego przyjmuje się przebyte przed dniem wejścia w życie ustawy:

- 1) okresy składkowe, o których mowa w art. 6,
- 2) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 5,
- 3) okresy nieskładkowe, o których mowa w art. 7 pkt 1-4 i 6-12, w wymiarze nie większym niż określony w art. 5 ust. 2.

W myśl ust. 2a przy ustalaniu kapitału początkowego do okresów, o których mowa w art. 7 pkt 5 stosuje się art. 53 ust. 1 pkt 2.

Z kolei zgodnie z art. 53 ust. 1 pkt 2 emerytura wynosi po 1,3% podstawy jej wymiaru za każdy rok okresów składkowych.

Z powyższych wynika zatem jednoznacznie, iż okres urlopu wychowawczego jest okresem nieskładkowym także przy obliczaniu kapitału początkowego, a jedynie do obliczenia jego wartości okresy takie mnoży się licząc po 1,3% podstawy wymiaru, tak jak dla okresów składkowych, a nie po 0,7% podstawy wymiaru, tak jak dla okresów nieskładkowych. Nie można jednak z tego wywodzić uprawnienia do traktowania takiego okresu jako okresu składkowego, a tym bardziej nie może być mowy o przyjęciu za taki okres wynagrodzenia minimalnego na podstawie art. 15 ust. 2a ustawy, który dotyczy pozostawania w stosunku pracy, ale w okresie jego aktywnego realizowania i znajduje zastosowanie w przypadku trudności z odtworzeniem osiągniętych zarobków. Przepis ten, jak również żaden inny, nie tworzy w tym zakresie dodatkowych uprawnień dla osób opiekujących się dziećmi i nie wykonującymi z tego powodu pracy.

Na podstawie art. 6 ust. 2 pkt 6 powołanej ustawy za okresy składkowe uważa się również przypadające przed dniem 15 listopada 1991r. okresy, za które została opłacona składka na ubezpieczenie społeczne albo za które nie było obowiązku opłacania składek na ubezpieczenie społeczne czasowego pozostawania bez pracy na obszarze Państwa Polskiego z powodu niemożności jej otrzymania lub niemożności podjęcia szkolenia zawodowego, w tym okresy pobierania zasiłków z funduszu aktywizacji zawodowej, zasiłków dla bezrobotnych oraz zasiłków szkoleniowych wypłaconych z Funduszu Pracy.

Należy wskazać, iż według art. 6 ust. 2 pkt 6 okres pozostawania bez pracy i prawa do zasiłku dla bezrobotnych, jest uznawany za okres składkowy (okres składkowym bez składki), wyłącznie jeżeli przypadał przed dniem 15 listopada 1991r., zaś po tej dacie nie jest w ogóle uwzględniany przy ustalaniu prawa do emerytury i renty, bowiem na mocy art. 6 ust. 1 pkt 2 w zw. z art. 30 ust. 1 ustawy o bezrobociu, do okresów składkowych wliczane są jedynie okresy pobierania zasiłków dla bezrobotnych. Z uwagi na to Sąd Najwyższy w wyrokach z dnia 5 kwietnia 2000r. (sygn. II UKN 306/00, OSNPUSiSP 2003, Nr 2, poz. 43) i z dnia 25 stycznia 2002r. (sygn. II UKN 789/00, OSNPUSiSP 2003, Nr 22, poz. 547) wskazał, iż brak jest podstaw do zaliczenia dla celów ustalenia prawa do wcześniejszej emerytury i renty do wymaganego okresu zatrudnienia pozostawania bez pracy i prawa do zasiłku dla bezrobotnych przypadającego po dniu 15 listopada 1991r. Podobne stanowisko zajął Sąd Najwyższy również w innych orzeczeniach (por. uchwałę z

dnia 17 listopada 1995r., II UZP 21/95, OSNAPiUS 1996, Nr 8, poz. 120, wyrok z dnia 11 kwietnia 1996r., II UR 3/96, OSNAPiUS 1996, Nr 20, poz. 310; wyrok z dnia 28 marca 2000 r., II UKN 440/99, Wokanda 2000/6/26; komentarz do art. 6 [w:] Emerytury i renty z FUS. Emerytury pomostowe. Okresowe emerytury kapitałowe. Komentarz pod red. K.Antonowa, LEX, 2014).

W przedstawionych okolicznościach brak jest podstaw do uwzględnienia do stażu pracy okresu zarejestrowania w PUP po 14 listopada 1991r., za który ubezpieczonej nie przysługiwało prawo do zasiłku.

W związku z formułowanymi na ostatniej rozprawie zarzutami ubezpieczonej odnoszącymi się do ustalenia średniego dalszego trwania życia w decyzji z dnia 27 listopada 2017r. na 252,7 miesięcy należy wskazać, iż jest to ustalenie prawidłowe.

Zgodnie z art. 26 ust. 1 ustawy emerytura stanowi równowartość kwoty będącej wynikiem podzielenia podstawy obliczenia ustalonej w sposób określony w art. 25 przez średnie dalsze trwanie życia dla osób w wieku równym wiekowi przejścia na emeryturę danego ubezpieczonego, z uwzględnieniem ust. 5 i art. 183.

Wiek ubezpieczonego w dniu przejścia na emeryturę wyraża się w ukończonych latach i miesiącach (ust. 2).

Średnie dalsze trwanie życia ustala się wspólnie dla mężczyzn i kobiet oraz wyraża się w miesiącach (ust. 3).

Ubezpieczona przeszła na emeryturę w wieku 61 lat, 2 miesięcy i 27 dni.

Zgodnie z komunikatem Prezesa GUS z dnia 24 marca 2017r. (M.P. z 2017r., poz. 292) w sprawie tablicy średniego dalszego trwania życia kobiet i mężczyzn dla osób w wieku 61 lat i 2 miesięcy średnie dalsze trwanie życia wynosi 252,7 miesięcy.

Tak też prawidłowo określono średnie dalsze trwanie życia w decyzji przyznającej emeryturę z dnia 12 lipca 2017r. Istotnie w kolejnych dwóch decyzjach wartość tę określono na 252,00 miesięcy, co następnie skorygowano w decyzji z dnia 27 listopada 2017r., powracając do prawidłowej wartości.

Po pierwsze wskazać zatem należy, iż wszystkie wymienione decyzje dotyczą wysokości emerytury od daty jej przyznania i żadna z nich nie była prawomocna. Po drugie nawet w przypadku prawomocnych decyzji w świetle art. 114 ust. 1 pkt 6 ustawy możliwa jest korekta wysokości świadczeń, których nieprawidłowe obliczenie nastąpiło na skutek błędu organu rentowego. Ubezpieczona nie może natomiast z popełnionego przez organ rentowy błędu wyciągać korzystnych dla siebie skutków w zakresie uprawnień, które jej nie przynależą.

Wobec powyższego odwołanie ubezpieczonego na podstawie powołanych przepisów oraz art. 477¹⁴ § 1 k.p.c. należało w pozostałym zakresie oddalić.